

Беседа Нађмеђар

Поштовани представници Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, поштовани господине државни секретару, поштовани представници амбасаде Републике Србије у Словачкој, поштовани представници општине и града Великог Међара, поштовани оче Влајићу испред СПЦ, поштовани представници Субоса, Субнора и Удружења потомака жртава ратова 1912-1918, поштовани официри, подофицири питомци полицијско-криминалистичког универзитета, кадети војне академије, пријатељи и поштоваоци традиције ослободилачких ратова и историје српског народа,

Моје име је Владимир Лабан. Живим у Београду већ 35 година, а родом сам из Савиног Села, општина Врбас.

Обраћам вам се као директан потомак бившег заробљеника и логораша „Царског и краљевског логора за ратне заробљенике Нађмеђар”, како су га Аустроугари званично звали.

Поред мога деде Ђура Митровог Лабана, чији сам потомак, са њим у логору Нађмеђар, била су интернирана и његова рођена браћа, Милош и Милић Лабан, сви од оца Митра Лабана.

После славне Мојковачке битке 1916.године, где је мала Црна Гора штитила повлачење српске војске и народа према Крфу, и после пада под аустроугарску окупацију, мој деда Ђуро и његова два брата су, заједно са око 5.000 Црногораца, војника и цивила, интернирани возом, сточним вагонима, из Зеленике, преко Сарајева, до Нађмеђара.

Мој деда Ђуро је имао, ако се може тако рећи, ту срећу да буде распоређен ван овог злогласног логора, на неком од околних салаша или пољопривредних имања, као испомоћ у раду у пољу и са стоком. Претпостављамо да је захваљујући томе имао колико-толико редовне оброке, и да је та чињеница била од пресудног значаја што је преживео скоро три тешке заробљеничке године, све до 29.октобра 1918.године, када је логор и распуштен.

Деда Милош је, како сам каже у једној својој краткој биографији, из логора Нађмеђер у јуну 1917.године, преко Варшаве, одведен на источни фронт да копа ровове, вуче топове, муницију и сече шуму. Ту су га, како пише, заробили припадници руске војске, и код њих се као заробљеник задржао до октобра месеца, када је преко Пољске поново враћен у логор, да

би недуго затим био послат у Тирол, да на алпске висове извлачи топове и муницију за борбу против Италијана. И то је преживео...

Нажалост, њихов брат Милић није преживео...Претпостављамо да је још увек заточеник на неком од многобројних логорских гробаља, пошто се никад није вратио у своју Црну Гору. До сада нисмо успели да сазнамо где му је гроб.

По причи коју нам је пренела баба, он је у логору преминуо од глади, тортуре и шпанске грознице. Безуспешно сам годинама тражио његово име на списковима сахрањених, и у делима која се баве том темом, и на интернету. Надам се да ћу овом приликом имати више успеха у базама које чувају наши домаћини - представници града Великог Међара.

Користим прилику да се захвалим држави Србији и представницима Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, као и представницима града Великог Међара што су ми испунили дугогодишњу жељу и омогућили да посетим ово, за Србе и Црногорце свето место, и запалим свећу своје деди и осталим мученицима који су овде сахрањени.

СЛАВА ИМ!

Велики Међар (Нађмеђар)
27.10.2022.године